

rın inşası; 4. Nahiye ve köy yollarının yapımı.

Karayolları yapımının yanı sıra Sultan Abdülmecid devrinden itibaren zamanın en modern ulaşım aracı olan demiryolu sisteminin kurulmasına da başlanmıştır. Anadolu ulaşım ve nakliyatında bundan sonra önemli bir yere sahip olacak demiryolu yapımı, Sultan Abdülaziz ve II. Abdülhamid tarafından da sürdürülmüştür. Nitekim ilk olarak yapılan İzmir-Aydın hattından sonra Aydın-Dinar-Denizli ve İzmir-Tire-Ödemiş demiryolları inşa edilmiştir. 1879'a kadar ise İzmir Turgutlu-Alaşehir ile Manisa-Soma, Alaşehir-Afyon demiryolları tamamlanmıştır. Bu arada Mudanya-Bursa hattı yapılarak 1892'de işletmeye açılmıştır. Ayrıca 1896'ya kadar İstanbul-İzmit-Ankara hattı ile buna ek olarak Eskişehir-Konya, Eskişehir-Kütahya ve Arifiye-Adapazarı arası demiryolları bitirilmiştir. Mersin-Tarsus-Adana demiryolu 1886'da tamamlanmıştır. Konya'dan Bağdat'a giden yol ise 1904'ten itibaren kademe kademe inşa edilmiştir. Demiryolları yapımına verilen bu hız dolayısıyla ki bu döneme kadar Anadolu'da yapılan toplam hat uzunluğu 1597 kilometreye ulaşmıştır. Böylece Anadolu ulaşım tarihinde bu devre kadar en kolay nakliyatın sağlandığı, telgraftan sonra en seri haberleşmenin gerçekleştirildiği yeni bir döneme girilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, KK, nr. 2555; BA, Meclis-i Vâlâ, nr. 21594; BA, İrade-Dâhiliye, nr. 33369; Şekip Es-kin, *Türk Posta, Telgraf ve Telefon Tarihi*, Ankara 1942, s. 15-16, 23; Karal, *Osmanlı Tarihi*, VIII, 461-467; M. Kemal Özerin, *Anadolu Selçukluları Çağında Anadolu Yolları* (doktora tezi, 1959), İÜ Ed. Fak. Tarih Semineri Kıtaplığı, nr. 594; a.mlf., "Anadolu Selçuklu Kervansarayları", *TD*, sy. 20 (1965), s. 144-170; W. M. Ramsay, *Anadolu'nun Tarih-Coğrafyası* (trc. Mihri Pektaş), İstanbul 1960, s. 23-57; Cengiz Orhonlu, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Derbend Teşkilâtı*, İstanbul 1967; a.mlf., "Meslekî Bir Teşekkül Olarak Kaldırımcılık ve Osmanlı Şehir Yolları Hakkında Bazı Düşünceler", *GDAAD*, sy. 1 (1972), s. 93-129; a.mlf., "Gemicilik", *TM*, XV (1969), s. 157-165; Yusuf Halaçoğlu, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Menzil Teşkilâtı ve Yol Sistemi* (doçentlik tezi, 1982), İÜ Ed. Fak.; Osman Turan, "Selçuk Kervansarayları", *TTK Belleten*, X/39 (1946), s. 471-474.

YUSUF HALAÇOĞLU

lu'da birliğin nisbeten sağlanması Türkler'in burada imar faaliyetlerini hızlandırmalarına zemin hazırlamıştır. Öte yandan Türkleşme ve İslâmlaşma çalışmaları aynı zamanda burada fikrî gelişmeyi de hızlandırmıştır. İslâm dünyasında Vezir Nizâmülmülk'ün başlattığı ve ilk örneklerini verdiği medrese ve külliye sistemi bundan dolayı en çok Anadolu'da rağbet görmüş ve en güzel örneklerini burada vermiştir. Anadolu Selçukluları, Beylikler'in ve Osmanlı Türkleri'nin ilim ve kültür hayatına en büyük hizmetleri, Anadolu'nun her tarafına sayısız medrese, kütüphane, dârüşşifa, hastahane, imaret, zâviye inşa etmeleri ve bunların mükemmel bir şekilde çalışmasını sağlamak için pek çok vakıflar kurmalarıyla gerçekleşmiştir.

İslâm dünyasında ilk eğitim ve öğretim faaliyetleri önce camide başladı; Mescid-i Nebevî'nin son cemaat mahallinde Suffe denilen bir bölüm devamlı surette eğitim için ayrılarak buraya devam edenlere "ehl-i Suffe" denildi. Gelenek halini alan bu uygulama Anadolu Selçukluları ve Osmanlılar döneminde çok yaygın bir şekilde devam etti. Anadolu köy ve kasabalarında mescidler halk için başlıca eğitim merkezleri oldu, bazan mescidlerin yanlarına çocuklar için mektep veya sıbyan mektebi denilen eğitim binaları eklendi. Şehirlerde ise eğitim için camilerden faydalanılmakla birlikte asıl öğretim faaliyetleri medreselerde yapılmaktaydı.

Cihad ve gazâ ile meşgul olan Anadolu Türk hükümdarları ilim ve kültür faaliyetlerine de daima destek oldular; ilim erbabına kıymetli hediyeler ve önemli görevler vererek onları mükâfatlandırdılar. Bu teşvik ve iltifat sebebiyle İslâm dünyasının çeşitli bölgelerinden pek çok âlim Anadolu'ya geldi ve hükümdarlara değerli eserler takdim etti (örnekler için bk. Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, s. 209-223). Ayrıca bazı hükümdarların da bizzat ilimle meşgul oldukları, eserler telif ettikleri bilinmektedir. Bu dönemde Türkçe dışında Arapça ve Farsça olarak da çok sayıda eser telif edildi.

Selçuklular'ın ve daha sonra kurulan devletlerin ilim alanındaki başarılarını gösteren önemli yapılardan olan Anadolu medreseleri, âbidevî portalleri, geniş eyvanları ile mimari bakımdan bir dönüm noktası olduğu gibi, uygulanan eğitim programları ile de yepyeni bir anlayışın başlangıcını teşkil ettiler. Medreselerin vakfiyeleri bu kültür müesseseleri-

lerinin çalışma şekli, gelirleri ve sağladıkları eğitimin özellikleri hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir. Buna göre, medreselerden bazıları doğrudan doğruya İslâm hukuku, tıp, hadis, hey'et ve astronomi eğitimi veren ihtisas medreseleri idi. Meselâ Konya'daki İnce Minareli Medrese hadis, Sırcalı Medrese fıkıh, Kayseri'deki Çifte Medrese tıp, Kırşehir Cacabey ve Kütahya'daki Vâcidiye medreseleri ise astronomi ve hey'et öğretimine ayrılmıştı. Vakfiyelerde derslerin verilmiş şekli ile müderrisin vasıfları gibi özel şartlar da yer alırdı. Nitekim Konya Karatay Medresesi'nde müderrisin tefsir, hadis, usul ve fen ilimlerinde ehliyetli, Hanefî mezhebinden bir âlim olması, Sivas Gök Medrese vakfiyesinde müderrisin tercihen Şâfiî mezhebinden olması şartı yer almaktadır. Ayrıca medreselerde müderrisin yardımcısı olan müdirlere, hatta talebeye bile maaş ve bursların tahsis edildiği görülmektedir. Meselâ Konya Altın-apa (İplikçi) Medresesi vakfiyesinde çok başarılı üç talebeye ayda 15'er dinar, orta seviyeli on beş talebeye ayda 10'ar dinar, yeni başlayan yirmi öğrenciye de ayda 5'er dinar burs verilmesi öngörülmüştür. Ayrıca her yıl medreseye 100 dinar değerinde kitap alınması şart koşulmuştur. Bu dönemlerde medreselerdeki öğrenci sayısı ise devrin telakkisi gereği sınırlı tutulmuştur. Medreselerde bulunan kütüphanedeki kitaplardan istifade şekli ile kütüphane idaresi de belli bir esasa bağlanmıştı.

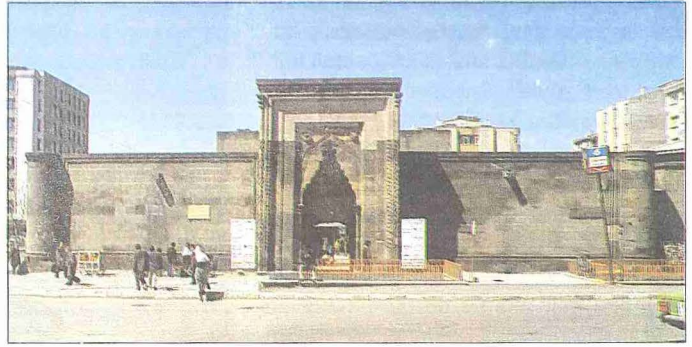
Anadolu'da Selçuklular, Dânişmendliler, Artuklular, İlanlılar, Karamanlılar ve diğer beylikler zamanında inşa edilen medreseler yerleşim bölgelerine göre şu şekilde verilebilir: Afyon yakınında Sincanlı'da Boyalıköy Medresesi (1210); Akşehir'de Taşmedrese; Alaca'da Karahisar ve Hüseyin Gazi medreseleri (XIII. yüzyıl); Antalya'da Mübârizüddin Atabey Armağan (637/1239-40) ve Emîr Celâled-din Karatay (648/1250-51) medreseleri; Beçin'de Ahmed Gazi Medresesi (1375); Beyşehir'de Taşmedrese (1368); Diyarbakır'da Mesudiye (1191) ve Zinciriye medreseleri; Eğridir'de Taşmedrese (1301); Ermenek'te Tolmedrese (1349); Erzurum'da Çifte Minare (1253), Yâkutiye (1310) ve Ahmediye (1314) medreseleri; Antep'te Ahmed Çelebi Medresesi; İsparta civarında Atabey Mübârizüddin Ertokuş Medresesi (1224); Karaman'da Hatuniye Medresesi (783/1381-82); Kayseri'de Hoca Hasan (1193); Külük (1210),

4. Eğitim ve Öğretim. Anadolu, tarihin en eski çağlarından beri yoğun bir ilmi ve fikrî faaliyete sahne olmuş, Selçuklular zamanında da en parlak devrini yaşamıştır. İslâmiyet'in yayılması ve Anado-

Çifte Medrese (Şifâhiye-Giyâsiye) (602/1205-1206), Avgunu (Afgunu), Huand Hatun (635/1237-38), Emîr Sirâceddin (636/1238-39), Hacıklıç (1275), Sâhibiye (1268) medreseleri; Kırşehir'de Cacabey (1272) ve Muzafferüddin (1246) medreseleri; Kızıltepe'de Hârizm Tâceddin Mesud Medresesi (1211); Konya'da Altınapa (1202), Tâcülvezîr (1239), Sırçalı (640/1242-43) medreseleri, İnce Minareli Medrese (1279) ve Emîr Celâleddin Karatay, Ali Gav (XIII. yüzyıl), Nizâmiye (1256) medreseleri; Kütahya'da Vâcidiye Medresesi (1314); Malatya'da Ulucami Medresesi (XIII. yüzyıl); Manisa'da İshak Bey Medresesi (1378); Mardin'de Şehidiye Medresesi (XIII. yüzyıl başları); Niğde'de Akmedrese (1409); Niksar'da Nizâmeddin Yağbasan Medresesi (1157); Seyidgazi'de Ümmühan Hatun Medresesi (XIII. yüzyıl başları); Sinop'ta Süleyman Pervâne Medresesi (1262); Sivas'ta Gökmedrese (1271) ve Buruciye Medresesi (1272); Tokat'ta Çukur Medrese; Urfa'da Ulucami Medresesi; Ürgüp yakınında Taşkun Paşa Medresesi (Te-kindağ, s. 9-10).

Osmanlılar'da ilk medrese İznik'te Orhan Bey tarafından tesis edilmiş, daha sonra Bursa'da ilk Osmanlı padişahları ve devlet adamları mükemmel medreseler kurmuşlardır. İznik Medresesi'ne, Mısır'da tahsilini tamamladıktan sonra Anadolu'ya dönen Dâvûd-i Kayserî tayin edilmiştir. Selçuklular zamanından itibaren görülen bu şekildeki uygulama Osmanlı Devleti'nin bilhassa kuruluş döneminde de sürmüş, ilk tahsillerini Anadolu şehirlerinde yapan talebeler Mısır, Şam, İran, Semerkant, Buhara gibi İslâm dünyasının belli merkezlerinde ihtisaslarını tamamladıktan sonra Anadolu'ya dönmüşlerdir. Nitekim kuruluş devri âlimlerinden Edebâli ve Muhsin-i Kayserî Şam'da; Dâvûd-i Kayserî, Molla Fenârî, Simavnalı Bedreddin ve Germiyanlı Ahmedî Kahire'de; Alâeddin-i Esved

Sâhib Ata tarafından
1268'de yaptırılmış
olan Sâhibiye
Medresesi -
Kayseri

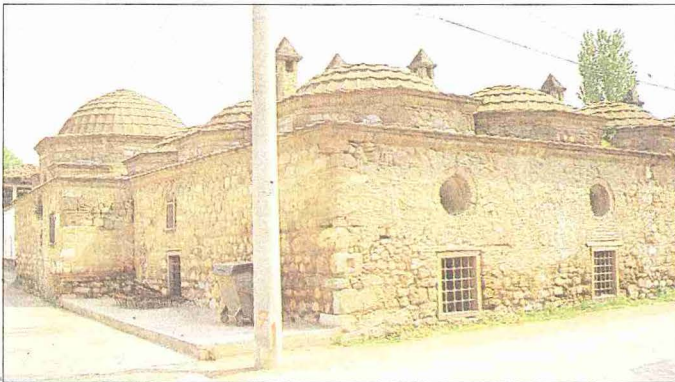
İran'da; Alâeddin-i Rûmî Semerkant'ta; Kadızâde-i Rûmî Horasan ve Mâverâün-nehir'de ihtisas yapmıştır. Ayrıca ilk Osmanlı padişahlarının teşvik edici tutumu ile İslâm dünyasından birçok tanınmış bilgin Anadolu'ya gelmiştir. Bunlar arasında Şeyh Mehmed Cezerî ile Şeyh Ahmed Cezerî, İbn Arabşah, Fahrreddin-i Acemî, Haydar-ı Herevî, Alâeddin-i Tûsî, Seyyid Ali-i Acemî, Riyâziyeci Fethullah sayılabilir (Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, I, 520-521). Bu çift yönlü ilim trafiği uzunca bir süre devam etmiştir. Hatta Fâtih Sultan Mehmed zamanında bile ilimde henüz istenilen seviyeye ulaşılamadığı, büyük bilginlerin hâlâ dışarıdan Osmanlı başşehirine geldiği görülmektedir. XVI. asırdan itibaren ise bu uygulama durmuş ve Osmanlı medreseleri kendi elemanları ile ihtiyaçlarını karşılamaya başlamıştır.

Kuruluş ve gelişme dönemi medreseleri bina ve müstemilât bakımından çok gelişmiş yapılar olmamakla birlikte eğitim seviyelerinin yüksek olduğu bilinmektedir. İslâm dünyasının çeşitli yerlerinden gelen âlimler büyük kültür merkezlerinin ilim ve fikir ortamını Anadolu medreselerine getirdiler. Aklî ve naklî ilimler derinlemesine ve hür bir çevre içerisinde okutuldu. Daha sonra İstanbul, Bursa gibi büyük şehirlerin medreselerinde aklî ilimler giderek zayıfladı,

yerini naklî ilimlere bıraktı. Böylece bir duraklama ve gerileme devri başladı. Bununla birlikte Anadolu'nun bazı bölgelerinde eski usulle tedrisata devam edildi. Nitekim XVII. yüzyılda bu konuyu ele alan Kâtib Çelebi, İstanbul medreselerindeki büyük ihtişam ve merasime karşılık eğitim seviyesinin düştüğünü, bunun yanında Doğu Anadolu'da bazı medreselerde klasik tarz aklî ve naklî ilimler okuyan mollaların büyük ulemâyı susturduklarını yakınlıkla anlatır. Bu yüzden bazı Anadolu şehirlerinde hiç İstanbul'a gelmeden büyük bilginlerin yetiştiği ve eserler yazdıkları görülmektedir.

Anadolu'da medreseler ve dolayısıyla ilim ve kültür hayatı belli merkezlerde toplanmıştır. Bunlar, 1. Eski Selçuklu merkezleri, 2. Beylikler'e ait merkezler, 3. Osmanlı merkezleri, 4. Şehzade sancakları, 5. Eyaletlerin paşa sancakları, 6. Devlet adamlarının çıktığı şehirler olmak üzere birkaç maddede toplanabilir. Nitekim Selçuklu ve Beylikler'e ait şehir merkezleri yanında Osmanlılar'a başşehir olmuş İznik, Bursa ve İstanbul oldukça yoğun ilmî faaliyetlere sahne oldu. Osmanlılar'da şehzadelerin sancak beyi olarak bulunduğu şehirler ilmî bakımdan canlılık kazandı. Bunlar arasında Amasya, Manisa, Kütahya bilhassa temayüz etti. Amasya'da II. Murad, II. Bayezid ve Şehzade Ahmed; Manisa'da ise Fâtih, III. Murad ve III. Mehmed'in sancak beylikleri döneminde önemli gelişmeler meydana geldi.

Osmanlı eyaletlerinde beylerbeyilerin ikamet ettikleri paşa sancaklarında birçok medrese ve mektep yapıldı, kütüphane, imaret vb. tesislerle buralar zenginleştirildi. Ankara, Konya, Kütahya, Sivas, Erzurum, Diyarbakir, Van gibi şehirlerde bulunan bu medreselere tanınmış ilim adamları müderris olarak tayin edildi. Aynı şekilde Kayseri, Nevşehir ve Tokat'ta olduğu gibi Osmanlı dönemin-

XIV. yüzyılda
kurulmuş olan
ilk Osmanlı
medreselerinden
Süleyman Paşa
Medresesi -
İznik /
Bursa

de büyük devlet adamları doğdukları şehir ve kasabaları büyük medrese, kütüphane, mektep, imaret vb. önemli kültür tesisleriyle süslediler ve buralara zengin vakıflar tahsis ettiler.

Bu olumlu gelişmeler zaman zaman kesintiye uğradı ve bozulmalar görüldü. XVI. yüzyılın ikinci yarısında başlayıp giderek şiddetlenen Celâlî isyanları, Anadolu'da sosyal ve iktisadî yapıyı olduğu gibi ilmi geleneği de bozdu. Kanûnî'nin saltanat iddiasında bulunan şehzadeleri etrafında toplanan, önceleri "yevmlü", sonraları "sarıca-sekban" adı verilen işsiz-güçsüz takımı, bu olayların yatıştırılmasından sonra medreselere girdi. Âsi Celâlîler'in etrafında toplanan, ilimden nasipsiz pek çok kişi de aynı şekilde Anadolu'daki medreselere doldu. İlim, irfan ve tahsille ilgisi olmayan bu zümre medreselerin seviyesini düşürdü. Üç aylarda cer*re, diğer zamanlarda da devre çıkarak (bk. DEVRE ÇIKMA) köy ve kasabalarda halka hiçbir şey vermedikleri halde zorla aynı ve nakdî yardım topladılar. Tarihte "medreseli isyanları" veya "suhte harekâtı" adıyla bilinen bu üzücü olaylar, Anadolu'daki ilim hayatı ile birlikte halkın ilme ve ilim erbabına karşı beslediği geleneksel sevgiyi de yok etti. Anadolu ve Rumeli'deki medreselerin ıslahı ve sarsılan ilim geleneğinin yeniden sağlanması için büyük gayret sarfeden devlet Anadolu ve Rumeli kazaskerlerine hitaben sık sık fermanlar çıkardı ise de bunlar hiçbir köklü çözüm getirmedi.

XIX. yüzyılda hükümet yanlış bir tutum içine girerek medreseyi kendi haline terketti ve çareyi Avrupalı okullar açmada buldu. Ancak bu okullar genellikle İstanbul'da açıldı. Medreseden ayrı olarak bu yeni eğitim sisteminin Anadolu ve Rumeli'de yaygınlaşmasında II. Abdülhamid döneminde önemli hamleler yapıldı. Buna bağlı olarak Anadolu'da ve diğer bölgelerde pek çok okul açıldı (Kodaman, s. 167). Bu okulların eyaletlere göre dağılımı aşağıdaki tabloda görülebilir:

Rasathane olarak kullanılan Cacabey Medresesi - Kirsehir

XIX. yüzyıl boyunca özellikle Anadolu'da görülen diğer bir kültür ve eğitim faaliyeti de yerli ve yabancı gayri müslim cemaatlerin açtıkları azınlık ve misyoner okullarıdır. Anadolu'daki şehir ve kasabalara, hatta bazı köylere kadar yayılan bu okullarda sistemli bir şekilde İslâm dışı dinlerin ve azınlıkların milliyet duygularının geliştirilmesine, buna karşılık Anadolu'daki Türk-İslâm benliğinin yok edilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktaydı. Anadolu'daki medreselerin tamamen kendi kaderine terkedildiği, devletçe açılan resmî okulların zorlukla varlıklarını sürdürebildikleri bir dönemde bu misyoner ve azınlık okulları fevkalâde malî imkânlarla sahiptiler. Bunlar misyoner teşkilâtları ve Avrupa devletleri tarafından destekleniyordu. Ancak Cumhuriyet döneminde millî devletin kurulmasıyla bu okulların faaliyetleri sınırlandırıldı, sayıları azalmaya başladı.

XIX ve bilhassa XX. yüzyılda Anadolu'da ilim ve kültür vasıtası olan birçok mahallî gazete ve mecmua da yayımlanmaya başladı. Hemen her şehirde, hatta büyük kasabalarda yapılan bu nevî neşriyat çok defa kısa sürelerle faaliyet gösterebildi, savaşlar ve malî imkânsızlıklar yüzünden sık sık kesintiye uğradı. Tam olarak adları ve sayıları bilin-

meyen bu neşriyatın bugün Anadolu'nun kültür hayatına, millî şuurun uyanmasına, idarî ve siyasî tarihin tanınmasına yardımcı olduğu bir gerçektir.

Cumhuriyet Türkiye'sinde Anadolu'nun bütün il ve ilçelerinde lise ve çeşitli meslek okulları açılmıştır. Öte yandan İstanbul ve Edirne dışındaki Anadolu şehirlerinde yirmi iki üniversite kurulmuştur. Pek çok şehirde de bu üniversitelere bağlı yüksek okullar mevcuttur.

BİBLİYOGRAFYA :

Kâtib Çelebi, *Mizânü'l-hak ft ihtiyârî'l-ehak* (nşr. Orhan Şaik Gökyay), İstanbul 1972, s. 9-10; M. Çağatay Uluçay, *XVII. Asırda Saruhan'da Eşkıyalık ve Halk Hareketleri*, İstanbul 1944, s. 23-30; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, I, 520-521; a.mlf., *Anadolu Beylikleri*, s. 209-223; Aptullah Kuran, *Anadolu Medreseleri*, Ankara 1969, I. c.; Niyazi Berkes, *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, İstanbul 1973, s. 150-157; Ş. Tekindağ, "Medrese Dönemi", *Cumhuriyetin 50. Yılında İstanbul Üniversitesi*, İstanbul 1973, s. 7-10; Ekrem Hakkı Ayverdi — İ. Aydın Yüksel, *İlk 250 Senenin Osmanlı Mi'mârîsi*, İstanbul 1976, s. 83-100; Osman Nuri Ergin, *Türkiye Maarif Tarihi*, İstanbul 1977, I-V; Cl. Cahen, *Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler* (trc. Yıldız Moran), İstanbul 1979, s. 245-256; Hamîdullah, *İslâm Peygamberi* (İstanbul 1980), II, 74-79; Osman Turan, *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, İstanbul 1980, s. 34-39, 75-79, 120-122, 219-222; a.mlf., "Selçuk Devri Vakfiyeleri I: Şemseddin Altun -Aba, Vakfiyyesi ve Hayatı", *TTK Belleten*, XI/42 (1947), s. 199, 204-207; a.mlf., "Selçuk Devri Vakfiyeleri III: Celâleddin Karatay, Vakıfları ve Vakfiyeleri", a.e., XII/45 (1948), s. 71-83; Cahid Baltacı, *XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri*, İstanbul 1976, tür.yer.; Bayram Kodaman, *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*, İstanbul 1980, s. 164-167; Osman Çetin, *Anadolu'da İslâmiyetin Yayılışı*, İstanbul 1981, s. 156-160; Mustafa Bilge, *İlk Osmanlı Medreseleri*, İstanbul 1984, s. 5-10; Tuncer Baykara, *Türkiye Selçukluları Devrinde Konya*, Ankara 1985, s. 86-92; Hasan Duman, *Katalog*, tür.yer.; İsmail E. Erünsal, *Türk Kütüphaneleri Tarihi II: Kuruluştan Tanzimata Kadar Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri*, Ankara 1988, s. 54-57; Mustafa Akdağ, "Medreseli İsyanları", *İFM*, II (1950), s. 361-387; Atilla Çetin, "Maarif Nazırı Ahmed Zühdi Paşa'nın Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Yabancı Okullar Hakkında Raporu", *GDAAD*, sy. 10-11 (1981-82), s. 189-220.

MEHMET İPŞİRLİ

	Erkek Rüşdiyeleri	Kız Rüşdiyeleri	Karma Rüşdiyeler	Özel Rüşdiyeler	Askerî Rüşdiyeler	Toplam
Anadolu	271	25	1	2	11	310
Rumeli	126	23	—	6	4	159
Arabistan	42	8	—	10	4	64
Cezâyir-i						
Bahr-i Sefid	5	3	—	—	—	8
İstanbul	18	15	—	39	6	78
Toplam	462	74	1	57	25	619

5. Sanat. "Anadolu sanatı" deyimi, bu yarımada yaşamış olan farklı sanat dönemlerini ve değişik bölgelerdeki sanat üsluplarını ifade eder. Üst üste gelen göç dalgalarının sonucu beliren farklı kültür ve sanatlar, aşılması güç tabii engeller sebebiyle derin farklılıklar gösteren bölge üslupları, bu ülkede tek ve mütecânis bir sanatın şekillenmesine izin